

Irena Keršič

TRETJA GENERALNA KONFERENCA MREŽE EVROPSKIH ETNOGRAFSKIH MUZEJEV

10 - 12 februar 1999, La Marlagne (Wépion, Namur, Belgija)

NET - Network of European Ethnography and Social History Museums - Mreža evropskih etnografskih muzejev, v okviru katere deluje skupina nacionalnih korespondentov iz vseh evropskih držav, je bila ustanovljena februarja 1993 na prvi konferenci evropskih etnografskih muzejev v Parizu.

Organizatorji prve konference so bili Musée National des Arts et Traditions Populaires, francoski komite ICOM-a ter francosko Ministrstvo za kulturo. Namen prvega srečanja je bil, povezati probleme evropskih etnografskih muzejev v novonastali situaciji v Evropi, da bi jih z združenimi močmi lažje reševali.

NET deluje že pet let in v tem času nam je uspelo izdati Repertorij evropskih etnografskih muzejev, Repertorij oživljanja tradicionalnih obrti v Evropi, izdali smo skupni Bilten NET, ki ga distribuiramo tudi vsem etnografskim muzejem in oddelkom po Sloveniji, skupaj pa smo organizirali tudi drugi kongres evropskih etnografskih muzejev, ki je bil maja 1996 v Bukarešti.

Na letošnjem sestanku nacionalnih in regionalnih dopisnih članov NET-a, ki je potekal od 16. do 19. maja v Etnografskem muzeju v Krakovu na Poljskem, smo se v glavnem pogovarjali o pripravi na tretjo generalno konferenco, ki bo potekala februarja naslednjega leta v Belgiji.

Sestavili smo predhodni program, ki ga, čeprav ne dokončnega, zaradi časovne stiske objavljamo v tej številki Glasnika, da bi tisti, ki jih konferenca zanima, imeli še dovolj časa za prijavo, kajti že septembra začnemo pripravljati programe za naslednje leto.

Predhodni program konference

Naslov glavne teme konference:

IZZIVI ZA ETNOGRAFSKE MUZEJE NA PRAGU NOVEGA TISOČLETJA

Poleg plenarnega dela konference bodo potekale še okrogle mize.

1. okrogla miza:

Zloraba kulturne dediščine in njena napačna interpretacija

Kulturna dediščina ne bi smela biti uporabljena v namene, ki vzbujajo strah in ksenofobijo. Nepremišljena uporaba dediščine ima lahko negativne in nezaželene posledice. Odgovorno delo zahteva od muzejev, da nprestano preverjajo iterpretacije kulturne dediščine ne samo znotraj sebe, temveč tudi širše.

Na Švedskem je vlada na primer podprla projekt "Dediščina za vsakogar" in pri tem projektu dala muzejem možnost, da se aktivneje vključujejo v javne razprave o socialnih vprašanjih.

2. okrogla miza:

Sodelovanje različnih etničnih identitet v evropski perspektivi

- V okviru naslova naj bi se udeleženci pogovarjali o temah, kot so:
- zastopanost vseh etničnih skupnosti v etnografskih muzejih v večnacionalnih državah;
 - Izpostave etnografskih muzejev v zamejstvu in zastopanost tujih manjšin v etnografskih muzejih dežele, kjer ti bivajo;
 - vključenost zbirk neevropskih etničnih skupin, ki danes živijo v Evropi, v neevropske zbirke v evropskih etnografskih muzejih, ki naj bi bile tudi priče načina življenja manjšin v neki novi skupnosti;
 - zastopanost nomadov (npr. Romov) v evropskih etnografskih muzejih;
 - zgodovinske zbirke tujih evropskih etničnih skupin v etnografskih muzejih danes;
 - ukvarjanje etnografskih muzejev s temami znotraj evropskih migracij? (npr. z delovno silo, ki se seli z juga na sever).

3. okrogla miza:

Dokumentacija sodobnega življenja, zbiranje dediščine za novo tisočletje

Dokumentacija sodobnega vsakodnevnega življenja je pomembna dejavnost mnogih muzejev, ki se ukvarjajo tudi s sodobno kulturo. Ko se muzeji danes soočajo s številnimi predmeti, ki jih uporablja sodoben človek, se trudijo, da bi razvili pravila dokumentacije, ki bi pomagala pri načrtnem zbiranju predmetov za zbirke 20. stoletja. Dokumentacija sega tudi na področja raziskovanja in interpretacije.

4. okrogla miza:

Problemi sodobne kulturne identitete - etnografski muzeji kot akterji.

V skoraj vsaki evropski državi živijo avtohtone etnične manjšine, ki so bile vse do nedavnega izpostavljene asimilaciji in je njihov položaj še danes težak.

V zadnjem času smo priča procesu zavedanja lastne identitete teh ljudi in izražanja zahtev za enake pravice, kot jih ima večina.

Prav v zadnjih letih se je povečalo število inštitucij, ki se ukvarjajo s študijem in z ohranjanjem kulturne identitete teh ljudi.

5. okrogla miza:

Izmenjava informacij med evropskimi etnografskimi muzeji

Vedno močnejše so pobude za različna sodelovanja. Nekaterim etnonarodom je bila v zgodovini odvzeta pravica do izražanja njihove identitete. Za muzeje bi bile lahko zanimive izmenjave prikazov materialne, socialne in duhovne kulture teh etnonarodov, in sicer v obliki izmenjave razstav, skupne baze podatkov, izpopolnjevanja kadrov, Internet...

6. okrogla miza:

Naravne in politične katastrofe, ki vplivajo na vsakdanje življenje in kulturo

V 20. stoletju je veliko število naravnih in političnih kataklizem prekinilo oziroma spremenilo vsakdanje življenje več milijonov ljudi in s tem uničilo tudi njihove kulturne relikte.

Zato naj bi v okviru te okrogle mize analizirali situacije in izdelali učinkovite metode in načine ohranjanja kulturne dediščine ljudi, ki so bili žrtve tehničnih katastrof, političnih prisil ali naravnih nesreč.

Diskusija o šestih predlaganih temah bo potekala najprej v manjših skupinah (okrog 50 udeležencev), nato bodo o sintezah teh diskusij posamezniki poročali še na plenarnem zasedanju, kjer bomo sprejemali tudi spremembe ustanovne listine NET-a, govorili o nadaljnji identiteti Mreže evropskih etnografskih muzejev in njenega Biltena ter o prihodnjih skupnih programih in možnih pridobitvah sredstev za izpeljavo skupnih akcij (program Raphael, ki deluje v sklopu Evropske skupnosti in ima sedež v Bruslju, sredstva za kulturo v okviru Sveta Evrope itd.).

Za soboto 13. februarja so predlagane štiri izbirne strokovne ekskurzije z ogledi belgijskih muzejev:

- Liège, Musée de la Vie Wallonne in Maison de la Metallurgie et de l'Industrie du Pays de Liège;
- Saint Hubert, Musée de la Vie Rurale en Wallonie (Muzej na prostem) in Bastogne, Musée en Piconrue;
- Bruxelles, La Fonderie (Ekomuzej industrijske arheologije in vsakdanjega življenja);
- Binche, Musée International du Carnaval et du Masque in Louvière, Ecomusée régional du Centre.

Ob kongresu bo predstavljena tudi skupna fotografska razstava o treh življenjskih obdobjih ob koncu 19. stoletja in ob izteku 20. stoletja: o rojstvu, srednjih letih in smrti v časovnem razmaku sto let. Ob razstavi bo izšel tudi dvojezični katalog v francoščini in angleščini, ki se bosta uporabljali tudi na konferenci.

Tretja generalna konferenca evropskih etnografskih muzejev bo torej namenjena obravnavi njihove pomembne vloge, spremenjenemu položaju na pragu novega tisočletja, poudarila pa bo tudi potrebo, da se etnografski muzeji aktivneje vključujejo v sodobne družbene tokove. Samo tako bodo zanimivi tudi za širšo strukturo obiskovalcev.

V kulturnem vsakdanjiku stare celine se iz leta v leto pojavlja vse več skupnih programov. Slovenci si prizadevamo izboriti legitimno pravico, da bi prispevali svoj delež pri teh povezovanjih, ki jih aktivno podpira tudi Ministrstvo za kulturo, saj se evropski multikulturni prostor s sodelovanjem čim več držav pomembno krepi in dobiva prednosti pred določenimi programi.

Alja Kotar

KOLEDAR POLETNIH ETNOLOŠKIH DELAVNIC

Letošnje poletje je bilo organiziranih kar nekaj etnoloških raziskovalnih delavnic.

V času od 20. do 27. junija 1998 je v *Skomarjih* že drugo leto potekala etnološka delavnica, v kateri so študentje raziskovali domače obrti na Pohorju.

Od 1. do 10. julija 1998 je v organizaciji Mariborskega muzeja potekala raziskovalna delavnica na *Lovrencu na Pohorju*.

V organizaciji Muzeja novejšje zgodovine Celje je od 3. do 9. julija 1998 zopet potekala *Muzejska poletna delavnica Gabeerje*. Udeležili so se je tako študentje kot tudi dijaki, ki so pod vodstvom mentorjev raziskovali delavsko naselje Gabeerje.

19. julija 1998 se je začela *Poletna delavnica Ledine v Spodnji Idriji*,

ki je trajala do 26. julija. Skupine so na terenu raziskovale različne tematike: čipkarstvo, postopke predelovanja lanu, domače obrti, tihotapstvo prepovedanega blaga (kontrabant), zdravilstvo, inventarizirale pa so tudi predme zasebne zbirke.

Peta mednarodna šola v Piranu bo letos potekala od 15. do 21. septembra 1998. Študentom etnologije in sociologije kulture bodo predavali naši in tuji predavatelji o temah iz etnologije, zgodovine, antropologije in arheologije. Predavanja bodo potekala dopoldne, popoldne pa bodo sledile diskusije na vsako temo. Poleg strokovnega dela delavnice je pomemben tudi njen družabni del, na katerem si bodo udeleženci izmenjali različne informacije.

Od 21. do 27. septembra 1998 bo v *Novi Gorici* že drugo leto potekala *Letna šola vizualnega*. Šola je namenjena študentom družboslovja in humanistike, skratka vsem, ki si želijo spoznati avdiovizualne metode in se naučiti predstavitve vizualnih zapisov. Udeležencem bo na razpolago sodobna video oprema za snemanje in montažo. Cilj njihovega dela bo načrtovanje, izdelovanje in analiza vizualnih zapisov.

Zadnja raziskovalna delavnica pa bo od 5. do 10. oktobra potekala v *Podsredi*. Študenti etnologije bodo lahko na njej sodelovali v okviru dveh skupin. Ena bo pregledovala stopnjo ohranjenosti obrti na področju Kozjanskega parka, druga pa bo dokumentirala in inventarizirala Fiketovo domačijo na Lesičnem.

Sodelovanje na teh delavnicah študentom omogoča, da poleg teoretičnega znanja, ki ga pridobijo v času študija, svoje znanje poglobijo tudi praktično. Namen teh delavnic pa je seveda tudi ta, da ob zaključku raziskovanj vse sodelujoče skupine predstavijo metode in tehnike svojega dela ter tudi ugotovitve.

Dan Podjed

PRIMESTNE PUSTOLOVŠČINE MLADIH RAZISKOVALCEV

»Kri u luft, čreve na plot,« je star celjski bojni slogan. Pravijo, da so se ga še posebej dosledno držali v Gabeerjah, le slab kilometer od središča Celja oddaljenem delavskem naselju. A udeleženci Muzejske poletne delavnice '98 smo bili »neustrašni« in smo se podali raziskat prav ta del mesta.

Z delom smo pričeli že lansko leto, ko so se na pobudo dipl. etnologinje Tanje Rozenberger Šega v Muzeju novejšje zgodovine Celje odločili prirediti delovne počitnice v Gabeerjah. Že tedaj smo ugotovili, da so bili vsi strahovi o krvoželjnih »domorodcih« odveč, saj so nas domačini sprejeli izredno prijazno in nam na stežaj odprli vrata. Tako smo se lani vpeljali v proučevanje zanimivega in svojskega načina življenja v tem naselju, ki se je ob koncu 19. stoletja pričelo razvijati vzporedno z industrializacijo Celja. Na nekdanj kmetijskem območju sta na severu mesta nastali dve veliki tovarni - najprej Cinkarna, nato pa Westnova tovarna emajlirane posode, ob njih pa še nekaj manjših obratov. V posebej za delavce zgrajene stanovanjske objekte so se »s trehuhom za kruhom« pričeli priseljevati prebivalci Celja in okolice. Gabeerje so se tako širile proti severu in vrh razvoja dosegle pred 2. svetovno vojno.

Tudi po vojni, v novih družbenih razmerah, so Gabeerje še precej intenzivno živele, a zaradi gospodarske krize v naši nekdanji